

THỰC TRẠNG VÀ BIỆN PHÁP XÂY DỰNG VĂN HÓA NHÀ TRƯỜNG CỦA TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM SÓC TRĂNG

• Mai Thị Yến Lan^(*), Nguyễn Ngọc Nghiệp^(*)

Tóm tắt

Văn hóa nhà trường có ảnh hưởng đến tất cả các hoạt động diễn ra trong nhà trường. Xây dựng văn hóa nhà trường lành mạnh, hướng tới sự phát triển bền vững, góp phần không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo. Tuy nhiên, việc xây dựng văn hóa nhà trường chưa được quan tâm và đầu tư đúng mức. Trên cơ sở tìm hiểu thực trạng, bài viết này tập trung đề xuất một số biện pháp xây dựng văn hóa nhà trường ở Trường Cao đẳng Sư phạm Sóc Trăng.

Từ khóa: Văn hóa nhà trường, văn hóa tổ chức.

1. Đặt vấn đề

Con người là nguồn lực quan trọng nhất của mỗi tổ chức. Nói đến con người là nói đến văn hóa, vì toàn bộ giá trị văn hóa làm nên những phẩm chất, năng lực tinh thần của con người. Đối với nhà trường, văn hóa tổ chức là thứ tài sản quý giá nhất, bởi lẽ nhà trường là nơi bảo tồn và lưu truyền các giá trị văn hóa nhân loại; nhà trường là nơi đào luyện những lớp người mới, chủ nhân giữ gìn và sáng tạo văn hóa cho tương lai, nhà trường là nơi con người với con người (người dạy và người học) cùng hoạt động để chiếm lĩnh các mục tiêu văn hóa, theo những cách thức văn hóa, dựa trên những phương tiện văn hóa, trong môi trường văn hóa đại diện cho mỗi vùng, miền, địa phương. Văn hóa nhà trường có tác động đến mọi khía cạnh sư phạm của nhà trường, văn hóa nhà trường có ảnh hưởng vô cùng to lớn đối với chất lượng cuộc sống và hiệu quả hoạt động của nhà trường. Phát triển văn hóa nhà trường có ý nghĩa tích cực đối với học sinh, đối với giáo viên và đối với lãnh đạo nhà trường.

Với mong muốn góp phần nâng cao chất lượng giáo dục văn hóa trong nhà trường, Trường Cao đẳng Sư phạm (CĐSP) Sóc Trăng phấn đấu vươn lên trong một nền giáo dục phát triển nhằm đáp ứng các yêu cầu của một xã hội văn minh bắt đầu từ việc xây dựng một nền tảng văn hóa trong nhà trường làm chuẩn mực cho tất cả các thành viên phấn đấu thực hiện. Nền tảng văn hóa nhà trường được xây dựng với mục tiêu giúp cho học sinh, sinh viên, cán bộ, giảng viên, giáo viên, nhân viên của Trường có được tư duy đúng đắn, tạo ý thức và động lực học tập trong tập thể và từ đó tạo được niềm tin với các bậc phụ huynh và xã hội.

2. Thực trạng công tác xây dựng văn hóa nhà trường của Trường CĐSP Sóc Trăng

Trường CĐSP Sóc Trăng nằm trên địa bàn Thị trấn Mỹ Xuyên, huyện Mỹ Xuyên, tỉnh Sóc Trăng, hiện tại trường có 07 phòng, 2 trung tâm, 01 trường thực hành sư phạm, 04 khoa và 02 tổ với 176 cán bộ công chức, viên chức. Hàng năm, nhà trường tuyển sinh và đào tạo khoảng 900 sinh viên hệ chính quy, 1.000 học viên hệ vừa làm vừa học, hơn 1.400 học sinh ở 3 bậc học, mầm non, tiểu học, trung học cơ sở. Tính từ thời điểm hình thành đến nay, nhà trường đã cung cấp trên 12.500 giáo viên (bậc mầm non, tiểu học, trung học cơ sở) chuẩn hóa và nâng trên chuẩn cho hơn 6.000 giáo viên cho tỉnh và các tỉnh lân cận. Chất lượng sau khi tốt nghiệp của học sinh, sinh viên luôn được đánh giá khá cao, đáp ứng các yêu cầu về chuyên môn và phẩm chất đạo đức của thực tiễn giáo dục. Nhiều sinh viên ra trường đã trở thành những giáo viên cốt cán, đảm nhiệm những chức vụ quan trọng... ở các cơ sở giáo dục trong tỉnh.

Hiện nay đội ngũ giáo viên, giảng viên có sự bất cập giữa số lượng và chất lượng, giữa trình độ đào tạo và trình độ thực tế. 100% giáo viên - giảng viên đã tốt nghiệp đại học, 50% giảng viên tốt nghiệp thạc sĩ, về lý thuyết đội ngũ nhà trường đảm nhận được việc dạy học theo hướng đổi mới dạy học theo tín chỉ, và hướng đến dạy học theo phát triển năng lực nhưng thực tế chất lượng đội ngũ vẫn còn nhiều hạn chế cần phải khắc phục trong quá trình thực hiện nhiệm vụ dạy và học.

2.1. Thực trạng môi trường văn hóa ở Trường CĐSP Sóc Trăng

2.1.1. Mức độ biểu hiện của các hành vi văn hoá vi phạm chuẩn mực và nội quy nhà trường (ở người học)

^(*) Trường Cao đẳng Sư phạm Sóc Trăng.

- Một số biểu hiện vi phạm về hành vi văn hoá của học sinh - sinh viên như đi học muộn, vi phạm về nội quy học tập, sử dụng điện thoại trong giờ học; quay cóp, sử dụng tài liệu khi kiểm tra, thi chiếm tỷ lệ khá cao.

- Ý thức tự học, tự rèn của học sinh - sinh viên chưa cao, các em chưa chủ động trong nghiên cứu khoa học.

- Ý thức giữ gìn vệ sinh chung trong lớp học chưa tốt, trách nhiệm với lao động trong nhà trường thực hiện chưa tốt, còn lơ là trách nhiệm trong học tập, do phần lớn sinh viên vào trường ở điểm xuất phát thấp, năng lực tự học còn hạn chế.

- Nhiều học sinh ở khối phổ thông chưa có ý thức giữ gìn vệ sinh trường lớp; việc rèn luyện đạo đức cho các em thực hiện chưa tốt, vẫn còn nhiều học sinh có thái độ giao tiếp chưa lịch sự với thầy, cô; chưa hoà nhã với bạn bè.

- Giáo viên và giảng viên còn xem nhẹ việc giáo dục ý thức cho học sinh - sinh viên, chủ yếu dạy kiến thức còn các kĩ năng giao tiếp, kĩ năng sống và các hoạt động khác của học sinh - sinh viên chưa chú ý; các hoạt động phong trào vẫn chưa đi vào chiều sâu.

2.1.2. Nhận thức của cán bộ, giáo viên, giảng viên, học sinh - sinh viên về vai trò của xây dựng văn hóa nhà trường

Trường CDSP Sóc Trăng đang thực hiện cuộc vận động xây dựng trường học thân thiện học sinh tích cực trong đó có tiêu chí xây dựng: “Nhà trường văn hoá, thầy giáo mẫu mực, học sinh - sinh viên thanh lịch”.

Đa số cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên đánh giá cao mức độ rất cần thiết phải xây dựng văn hóa nhà trường. Bởi vì, xây dựng văn hóa nhà trường là xây dựng môi trường giáo dục cởi mở nhưng nghiêm túc, văn minh, lịch sự; tạo ra các mối quan hệ thân thiện giữa thầy - thầy, thầy - trò, trò - trò... để nâng cao chất lượng đào tạo.

2.1.3. Nhận thức của giảng viên và giáo viên về các mối quan hệ giữa các thành viên nhà trường trong công tác xây dựng văn hóa nhà trường

Sự đoàn kết, gắn bó chặt chẽ, khích lệ của giảng viên, giáo viên, và học sinh - sinh viên dạy tốt, học tốt là quan hệ được đa số thầy cô giáo quan tâm hơn cả. Vì trong nhà trường sự đoàn kết, gắn bó chặt chẽ giữa giáo viên và học sinh, giữa giảng

viên và sinh viên sẽ là nguồn động lực giúp cho người dạy dạy tốt, người học, học tốt tạo ra mối quan hệ thân thiện, cởi mở, trao đổi thẳng thắn giữa thầy và trò.

Bầu không khí tâm lý, đạo đức tác động lớn đến chất lượng dạy và học, đến phẩm chất đạo đức của sinh viên. Không thể nói đến chất lượng dạy học, giáo dục có hiệu quả một khi nề nếp kỷ cương trong trường lỏng lẻo.

Như vậy, xây dựng văn hóa nhà trường lành mạnh hướng tới sự phát triển bền vững, thực chất là xây dựng bầu không khí tâm lý, đạo đức, xây dựng nề nếp, kỷ cương, dân chủ trong mọi hoạt động của nhà trường, xây dựng các mối quan hệ tốt đẹp giữa thầy - trò, giữa trò - trò, giữa thầy - thầy theo các chuẩn mực chung của xã hội và những quy định riêng của ngành giáo dục.

2.1.4. Nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên, giảng viên về nội dung xây dựng văn hoá nhà trường

Nội dung xây dựng văn hoá nhà trường được cán bộ, giảng viên, giáo viên, học sinh sinh viên Trường CDSP Sóc Trăng nhận thức ở các mặt sau:

- Xây dựng phong cách, lối sống, ăn mặc;
- Xây dựng văn hóa đánh giá;
- Xây dựng văn hóa ngôn ngữ giao tiếp văn minh lịch sự;
- Xây dựng thái độ kiên quyết chống các biểu hiện tiêu cực và bệnh thành tích trong giáo dục;
- Xây dựng sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong và ngoài trường, phát huy vai trò của các tổ chức, các đoàn thể và cố vấn học tập để tạo môi trường văn hoá lành mạnh.

3. Một số biện pháp xây dựng văn hóa nhà trường ở Trường CDSP Sóc Trăng

3.1. Xây dựng quan hệ cởi mở, dân chủ, hợp tác, cùng chia sẻ hỗ trợ lẫn nhau, phát triển khả năng của các thành viên trong nhà trường

Đối với hoạt động dạy và học của Trường CDSP Sóc Trăng, ngoài việc đào tạo sinh viên, còn giáo dục học sinh ở ba bậc học, mầm non, tiểu học, trung học cơ sở; trong ngôi trường lớn còn có ngôi trường nhỏ; vì vậy việc xây dựng bầu không khí cởi mở, tin cậy, tôn trọng lẫn nhau, giữa các thành viên trong nhà trường, giữa cấp trên và cấp dưới, giữa thầy và trò, giữa phụ huynh và thầy cô sẽ tạo động lực để cán bộ công chức viên chức

trong nhà trường quan tâm cải tiến nâng cao chất lượng dạy và học, chất lượng công việc. Do vậy, nhà trường cần:

- Tạo được không khí thân thiện cởi mở để giảng viên, giáo viên sẵn sàng chia sẻ kiến thức và kinh nghiệm chuyên môn, quan tâm đến công việc của nhau, cùng hợp tác với lãnh đạo khoa, tổ và lãnh đạo nhà trường để thực hiện mục tiêu giáo dục đã đề ra.

- Tạo sự phối hợp thật tốt giữa các phòng ban, các khoa, tổ, trường thực hành trong công tác chỉ đạo chuyên môn và hoạt động hành chính; đặc biệt là phòng Hành chính tổng hợp, phòng Đào tạo - nghiên cứu khoa học, và phòng Khảo thí, có sự phối hợp linh động hơn trong công tác tổ chức thi cử, kiểm tra hết học kì và các hoạt động khác của nhà trường.

- Tạo sự phối hợp tốt giữa các tổ chức đoàn thể trong nhà trường hỗ trợ lẫn nhau trong công việc và trong hoạt động phong trào của nhà trường, mỗi tổ chức phải thật sự có ý thức trách nhiệm trong nhiệm vụ được giao, hỗ trợ tốt nhất cho lãnh đạo nhà trường trong công tác tổ chức các hoạt động ngoại khóa hay các hoạt động chính khóa.

3.2. Xây dựng môi trường học tập lấy học sinh, sinh viên làm trung tâm

Dạy học hướng vào học sinh - sinh viên, lấy người học làm trung tâm là quan điểm và cũng là xu thế phát triển của nhà trường hiện đại. Vì thế, để thực sự hướng hoạt động dạy học vào lấy học sinh, sinh viên làm trung tâm, trước hết phải bắt đầu từ chương trình đào tạo. Chương trình đào tạo phải đảm bảo tính học thuật, khoa học và tính mở. Mỗi môn học trong chương trình đều có nhiệm vụ giáo dục, hướng sinh viên vào ý thức và trách nhiệm đối với việc học tập của chính mình.

Mặt khác, cần tạo môi trường thân thiện cho học sinh - sinh viên được học tập an toàn, cởi mở và chấp nhận các nhu cầu và hoàn cảnh khác nhau của học sinh - sinh viên, khuyến khích sinh viên phát biểu, bày tỏ quan điểm cá nhân, được học tập một cách thoải mái, được tôn trọng, được thừa nhận, và cảm thấy có giá trị, thấy rõ trách nhiệm của mình, tích cực khám phá, trải nghiệm và tích cực tương tác với giảng viên, giáo viên, cố vấn học tập và nhóm bạn.

Tạo ra nhiều hoạt động ngoại khóa, mở các lớp bồi dưỡng kỹ năng sống, các chuyên về nguồn, qua đó giáo dục lý tưởng sống cho học sinh - sinh viên, giúp học sinh - sinh viên có ý thức hơn đối với trách nhiệm của mình trong học tập và rèn luyện đạo đức lối sống, tác phong chuẩn mực của những nhà giáo tương lai.

3.3. Thực hiện phân cấp, phân quyền, phát huy vai trò chức năng nhiệm vụ của từng tổ chức cá nhân trong trường

Nhà trường cần khuyến khích và tích cực ủng hộ sự đổi mới, sự sáng tạo của mỗi giảng viên, nhân viên; phát triển tối đa năng lực làm việc của họ đi đôi với việc đào tạo, bồi dưỡng để nâng cao trình độ mọi mặt cho đội ngũ giảng viên, nhân viên.

Các đơn vị khoa, tổ chuyên môn, phòng ban, trường thực hành của trường phải thực hiện đúng chức năng đã quy định. Mỗi cá nhân lãnh đạo của các tổ chức trên phải thể hiện được chính kiến của mình, lãnh chỉ đạo các thành viên trong đơn vị thực hiện tốt nhiệm vụ được phân công, có tinh thần trách nhiệm cao, có ý thức tự học, tự rèn luyện chuyên môn nghiệp vụ, đề xuất các giải pháp quản lý khoa, tổ, phòng ban, trường thực hành hoàn thành nhiệm vụ một cách xuất sắc nhất.

3.4. Xây dựng các kế hoạch, xác định rõ mục tiêu, nội dung và chương trình xây dựng văn hoá nhà trường

Nhà trường cần đầu tư xây dựng kế hoạch cụ thể cho công tác văn hóa nhà trường theo học kỳ, năm học có tính khả thi và tính hiệu quả cao nhằm định hướng các hoạt động xây dựng văn hóa trường học cho các đơn vị và cá nhân trong trường. Kế hoạch xây dựng văn hoá nhà trường cần phải định rõ mục tiêu, chỉ tiêu phấn đấu và biện pháp thực hiện. Đồng thời phải xác định cụ thể nguồn lực cần thiết chi cho các hoạt động văn hoá trong Nhà trường. Kế hoạch xây dựng văn hoá nhà trường phải trở thành một bộ phận không thể thiếu trong mục tiêu, nhiệm vụ và kế hoạch năm học của Nhà trường.

3.5. Phát huy vai trò của Đoàn, Hội trong các hoạt động xây dựng văn hoá nhà trường

Để nhiệm vụ xây dựng văn hoá nhà trường có hiệu quả, Nhà trường cần kết hợp với các tổ chức đoàn thể, đặc biệt là Đoàn thanh niên và Hội sinh

viên trong việc tổ chức các hoạt động đa dạng và phong phú phù hợp với đặc trưng hoạt động của tuổi trẻ. Thông qua các hoạt động do Đoàn, Hội tổ chức, học sinh - sinh viên có dịp thể hiện những điều đã học vận dụng vào cuộc sống, nhằm rèn luyện cho mình những phẩm chất tốt đẹp của tuổi trẻ. Muốn vậy, hoạt động của Đoàn, Hội phải hướng vào các nội dung cụ thể sau:

- Bồi dưỡng tinh thần đoàn kết, bồi dưỡng những tình cảm tốt đẹp giữa các sinh viên với nhau, giữa sinh viên với nhà trường.

- Tổ chức tốt các hoạt động văn nghệ, thể dục thể thao cho học sinh - sinh viên.

- Tổ chức các câu lạc bộ, các trò chơi, các hoạt động có tính chất dân gian mang đặc trưng của các dân tộc.

- Đa dạng hoá và đẩy mạnh các loại hình hoạt động của Đoàn, Hội.

4. Kết luận

Xây dựng văn hóa nhà trường là một nhiệm vụ quan trọng trong các trường từ mầm non đến đại học. Xây dựng văn hóa nhà trường không chỉ phụ thuộc vào tinh thần, thái độ và tính tích cực của các chủ thể trong nhà trường trong quá trình tham gia các hoạt động tập thể, mà còn phụ thuộc vào nhận thức và năng lực xây dựng văn hóa nhà trường của nhà quản lý, phụ thuộc vào những cách thức tổ chức các hoạt động văn hóa.

Trường CĐSP Sóc Trăng đã từng bước thực hiện những biện pháp tích cực trong giảng dạy và trong học tập, giúp cho mọi thành viên Nhà trường từ cán bộ quản lý đến giảng viên, sinh viên, học sinh ý thức được nhiệm vụ phải xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh để giảng dạy, học tập và rèn luyện tốt, nâng cao chất lượng đào tạo và giáo dục của Nhà trường./.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Trần Bạt (2005), *Văn hóa và con người*, NXB Hội Nhà văn.
- [2]. Thành Duy (1996), *Văn hóa trong phát triển của xã hội Việt Nam*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.
- [3]. Trần Văn Giàu (1980), *Giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.
- [4]. Đỗ Huy (chủ biên) (1996), *Văn hóa mới Việt Nam, sự thống nhất và đa dạng*, NXB Văn hóa - Thông tin, Hà Nội.
- [5]. Đỗ Huy (2001), *Viện triết học, Xây dựng môi trường văn hóa ở nước ta hiện nay từ góc nhìn giá trị học*, Viện văn hóa, NXB Thông tin, Hà Nội.

REALITIES AND MEASURES TO BUILDING SCHOOL CULTURE AT SOC TRANG TEACHERS' TRAINING COLLEGE

Summary

School culture affects all of the school's activities. Building a healthful school culture towards robust development will contribute to constantly improving the training quality. However, it is found that school culture has not gained sufficient attention and investment. Based on the current situation, this article focuses on some solutions to build school culture at Soc Trang Teachers' Training College.

Keywords: School culture, organizational culture.

Ngày nhận bài: 08/5/2018; Ngày nhận lại: 06/7/2018; Ngày duyệt đăng: 21/8/2018.